

Homilie 25ste zondag door het jaar

20 september 2026

Jes. 55:6-9: Uw gedachten zijn niet mijn gedachten

Mt. 20:1-16a: Zijt gij kwaad omdat ik goed ben?

Geachte Medegelovigen,

De gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard is een van die evangeliepassages die in ons geheugen staan gegrift. Het verhaal laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Tegelijkertijd zadelt het ons op met een ongemakkelijk gevoel. Het is zoals met het bezoek van Jezus aan het huis van Martha en Maria (Lc. 10:38-42; vgl. Jo. 11-12:1-11), met dit verschil dat het tweede verhaal niet zomaar een parabel is, maar naar een werkelijke gebeurtenis verwijst. U herinnert het zich ongetwijfeld: terwijl Maria rustig naar Jezus zit te luisteren, slooft de brave Martha zich uit om het de gasten zo goed mogelijk naar de zin te maken. Toch is het Martha die door Jezus wordt terechtgewezen, terwijl Maria een complimentje krijgt. Zowel in het geval van de wijngaardeniers als in dat van Martha reageren we onthutst: Jezus' opvattingen en reacties stroken niet met onze elementaire zin voor rechtvaardigheid, laat staan met onze 'syndicale' reflexen in verband met loon naar werken.

Ik weet nog hoe thuis over die evangeliieverhalen wel eens werd gediscussieerd en hoe sommigen het er moeilijk mee hadden. Ook toen hadden gewetensvolle huisvrouwen uit bescheiden milieus doorgaans weinig tijd om aan ernstige gesprekken deel te nemen. Dat lieten ze over aan de mannen, terwijl zijzelf het als hun plicht beschouwden voor eten te zorgen, zodat de heren in comfortabele omstandigheden van gedachten konden wisselen. Eigenlijk was het Maria die een standje verdiende. Martha deed gewoon wat van haar werd verwacht. En wat die arbeiders in de wijngaard betreft: wie, al dan niet opzettelijk, pas rond vijf uur in de namiddag komt opdagen (bij vele antieke volkeren heette dat het elfde uur en in zuiderse landen begint het wat later al te schemeren), kan toch niet verlangen dat hij precies evenveel krijgt als wie de hele dag in de verzengende zon heeft zitten zwoegen? Leefde Jezus dan misschien buiten de werkelijkheid?!

Natuurlijk kende Jezus het echte leven. Hij was in zijn jonge jaren toch als schrijnwerker aan de kost gekomen! Bovendien liet Hij geen kans onbenut om te

pleiten voor meer waarachtigheid en rechtvaardigheid. Maar bij gelegenheden als deze, wou Hij ons laten zien dat bij God *andere* maatstaven gelden dan in de normale mensenwereld. Om Zijn volgelingen, om ons, daarop attent te maken, om ons wakker te schudden, deed Hij onverwachte uitspraken of vertelde hij verhalen die zijn toehoorders tegen de haren instreken. En het zijn natuurlijk deze verhalen die men vaak heeft onthouden en later neergeschreven. Want Gods werkelijkheid is niet onze werkelijkheid. Zijn regels zijn niet de onze. In die zin is God onvoorspelbaar. Hij laat zich niet dwingen, niet omkopen, niet gebruiken. Niemand kan Hem vóór zijn kar spannen, geen goede of slechte mens, geen vorst, geen religieuze of morele autoriteit. Dat stond al te lezen in de Jesajatekst (55:8-9) die we daarstraks mochten beluisteren: ‘Mijn gedachten zijn niet Uw gedachten.’

In het geval van Martha en Maria is de boodschap ondubbelzinnig: in het leven zijn er belangrijker waarden dan alleen maar materiële beslommeringen, hoe noodzakelijk die ook zijn. Dat geldt zeker in de huidige maatschappij, nu de mensen over meer tijd en mogelijkheden beschikken dan ooit tevoren en zij zich vaak bezighouden met futiliteiten. In de parabel over de ‘Werkers van het elfde uur’ daarentegen, ontwaren we verschillende betekenislagen. Zoveel is zeker dat Jezus onder meer zijn Joodse volksgenoten op het oog had, de werkers van het *eerste* uur, die al eeuwen vertrouwd waren met de éne God, maar *nu* niet altijd warmliepen voor de verkondiging van Zijn Rijk. Met de laatst bijgekomen arbeiders wordt dan verwezen naar de niet-Joden, de heidenen, die oprechte sympathie voor Jezus’ boodschap begonnen te voelen en later in massa tot de jonge christengemeenschap zouden toetreden. Hen zal God even hartelijk opnemen als Zijn van oudsher uitverkoren volk. Denk hierbij ook aan de parabel van de Verloren Zoon: de oudere broer, die altijd zo zijn best had gedaan, voelt zich gepasseerd en wordt zelfs jaloers; of denk zelfs aan de parabel van het bruiloftsmaal, waar de gastheer na het afhaken van de genodigden – de Joden – toevallige voorbijgangers, d.w.z. heidenen, gaat ronselen.

Maar laten we ons toch niet blindstaren op die kwestie van Joden en heidenen. De belangrijkste les van de wijngaardparabel is ongetwijfeld dat God genereus is. God is geen boekhouder, geen opzichter die met de prikklok klaarstaat en de arbeiders opjaagt. Hij houdt zich aan *Zijn* afspraken en rekent correct af met de eerst aangeworvenen, maar dat belet Hem niet zich gul te tonen tegenover de laatkomers, degenen die tegenslag hebben gekend, de zondaars die tot inkeer zijn gekomen. Hij

redeneert anders dan de mensen.

De Romeinse rechtsgeleerden wisten het al: *summum ius summa iniuria*, ‘het hoogste recht (het summum van rechtvaardigheid) is ook het hoogste onrecht.’ Wie zich fanatiek aan de kleine lettertjes houdt, schiet zijn doel voorbij en dreigt in zijn extreme drang naar rechtvaardigheid onmenselijk en dus onrechtvaardig te worden. Zo denkt God er ook over, tracht Jezus ons duidelijk te maken. Het past in het beeld dat Hij wil ophangen van een Vader die van zijn kinderen houdt, die hen begrijpt en, waar nodig, een duw in de rug geeft. Ook wij zijn ‘werkers van het elfde uur.’ Strikt genomen verdienen wij Gods barmhartigheid niet. Toch schenkt God ze ons, die barmhartigheid, zonder berekening, zonder maat, gratis als het ware. Het portret van Zijn Vader dat Jezus stukje bij beetje aan de mensen openbaart, verschilt nogal sterk van de manier waarop vele Joden van Zijn tijd en andersgelovigen uit latere tijden, zich de Allerhoogste probeerden, en nog altijd proberen, voor te stellen.

En had diezelfde God ooit niet, via een van Zijn talrijke profeten, laten optekenen: ‘Mijn gedachten zijn niet Uw gedachten en Uw wegen zijn niet Mijn wegen. Want zoals de hemelen hoger zijn dan de aarde, zo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen en mijn gedachten hoger dan de Uwe?’

Hans.hauben@kuleuven.be